

Tandheelkunde en gezondheidsrecht 9.

De tandarts en de tuchtrechtprocedure

Tuchtrecht kan gezien worden als een deel van het systeem dat de kwaliteit van het tandheelkundig handelen waarborgt en zo het vertrouwen van het publiek in de beroepsgroep hoog houdt. Door tandartsen wordt een tuchtrechtzaak als zeer belastend ervaren. Dit komt deels door onbekendheid met de procedure. Daarnaast wordt de procedure gevreesd vanwege de publiciteit. Deels is de publiciteit inherent aan het doel van het tuchtrecht. Deels lijkt de publiciteit steeds vaker het karakter te krijgen van 'trial by media'. Bij deze laatste ontwikkeling kunnen de nodige vraagtekens worden gezet, zoals bij de wijze van anonimiseren door journalisten, bij het effect van publicatie, dat deels afhankelijk is van andere nieuwswaardige gebeurtenissen, en bij het effect van publicatie van berispingen versus de zwaarste sanctie.

Brands WG, Ven JM van der, Eijkman MAJ. Tandheelkunde en gezondheidsrecht 9. De tandarts en de tuchtrechtprocedure
 Ned Tijdschr Tandheelkd 2014; 121: 111-116
 doi: 10.5177/ntvt.2014.02.13273

Inleiding

Steeds vaker kunnen of willen patiënten en tandartsen niet samen hun geschil oplossen. In dat geval staan er verschillende wegen open: de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ), het klachtrecht, het wettelijke tuchtrecht, het civiele recht en het strafrecht. Belangrijk is te realiseren dat patiënten doorgaans het forum kiezen. Overigens hoeft een patiënt niet te kiezen. Hij kan in principe een tandarts voor verschillende fora dagen. Hoewel elk forum zijn eigen procedures kent, wordt bij alle fora het gedrag van de betreffende tandarts getoetst aan de, eerder in deze serie besproken, professionele standaard (Brands et al, 2013). In deze bijdrage zal worden ingegaan op het wettelijk tuchtrecht. In 2012 zijn 126 tuchtklachten ingediend tegen tandartsen, mond-, kaak- en aangezichtschirurgen en orthodontisten. Van het totaal aantal klachten tegen BIG-registreerde hulpverleners, waaraan Regionale Tuchtcolleges in 2012 een zitting besteedden, werd 55% ongegrond verklaard of afgewezen (Tuchtcolleges voor de gezondheidszorg, 2013).

Tuchtrecht in vogelvlucht

Het wettelijk tuchtrecht is geregeld in de *Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg* (Wet BIG) en het bijbehorende Tuchtbesluit BIG. Het tuchtrecht geldt alleen voor beroepen waarvoor door de overheid een register is opengesteld. Om misverstanden te vermijden, dit zogenaamde BIG-register is niet hetzelfde als de kwaliteitsregisters van tandartsen (KRT) of mondhygiënisten (KRM). De Wet BIG bepaalt dat een tandarts wel, maar een mondhygiënist of een tandartsassistent niet onder het wettelijke tuchtrecht valt.

In Nederland zijn 5 Regionale Tuchtcolleges voor de Gezondheidszorg, te weten in Groningen, Zwolle, Amsterdam, Den Haag en Eindhoven. Daarnaast is er de beroepsinstansie: het Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg in Den Haag. Behalve de tuchtcolleges is ook nog een College van Medisch Toezicht (CMT) actief. Dit in Den Haag gevestigde college beoordeelt de geschiktheid van zorgverleners om het beroep uit te kunnen oefenen. Slechts de IGZ kan zaken aan het CMT voorleggen. Dat gebeurt overigens zelden. In de afgelopen 3 jaar is slechts 1 zaak behandeld (Tuchtcolleges voor de Gezondheidszorg, 2013).

De Regionale Tuchtcolleges zijn elk samengesteld uit 3 beroepsgenoten en 2 juristen. Voor het Centraal Tuchtcollege geldt het omgekeerde: 2 beroepsgenoten en 3 juristen. De leden worden benoemd op voordracht van de minister.

De klacht

Een tuchtrechtelijke procedure begint doorgaans met een klaagschrift dat moet voldoen aan de eisen gesteld in het Tuchtbesluit BIG. Belangrijk aspect van het klaagschrift is uiteraard de omschrijving van de klacht(grond). Deze moet betrekking hebben op enig handelen of nalaten, zoals omschreven in de Wet BIG. In feite gaat het om een beroepshalve gedraging jegens een (potentiële) patiënt of diens familie. Daarnaast noemt de Wet BIG een meer algemene en nauwelijks omkaderde klachtgrond (intermezzo 1).

In een van de weinige zaken waarin de tweede, algemene en nauwelijks omkaderde, klachtgrond centraal stond overwoog het Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg: *"Het publiceren over een bij een tuchtcollege lopende zaak door een tandarts die als adviseur rechtstreeks bij die zaak is betrokken, op een zodanige wijze dat duidelijk is dat het artikel*

Intermezzo 1. Klachtgronden volgens artikel 47 Wet BIG

1. Degene die in een der in het tweede lid vermelde hoedanigheden in een register ingeschreven staat, is onderworpen aan tuchtrechtspraak ter zake van:
  - a. enig handelen of nalaten in strijd met de zorg die hij in die hoedanigheid behoort te betrachten ten opzichte van:
    1. degene, met betrekking tot wiens gezondheidstoestand hij bijstand verleent of zijn bijstand is ingeroepen;
    2. degene die, in nood verkerende, bijstand met betrekking tot zijn gezondheidstoestand behoeft;
    3. de naaste betrekkingen van de onder 1° en 2° bedoelde personen;
  - b. enig ander dan onder a bedoeld handelen of nalaten in die hoedanigheid in strijd met het belang van een goede uitoefening van individuele gezondheidszorg.

die lopende zaak betreft, schept het risico dat het tuchtcollege door die publicatie wordt beïnvloed. Daarmee kan de onafhankelijkheid van het tuchtrecht in het geding komen, althans kan de schijn worden gewekt dat zulks het geval is, zodat klager in die zin ontvankelijk is in zijn klacht" (Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg, 2013).

In de Wet BIG is ook geregeld wie er mag klagen. Dat is in de eerste plaats de rechtstreekse belanghebbende. Vaak gaat het dan om patiënten of hun nabestaanden. Er zijn ook tandartsen die tuchtklachten tegen een collega indienen. Bijvoorbeeld uit morele verontwaardiging over het gedrag van die collega. Wil een tandarts namens patiënten een klacht indienen, dan zullen patiënten hem daarvoor expliciet moeten machtigen (Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Amsterdam, 2012a). Soms is een intercollegiaal of zakelijk geschil aanleiding voor een klacht. Dit soort klachten wordt niet ontvankelijk verklaard omdat intercollegiale geschillen bij de civiele rechter thuishoren. Sommige tandartsen lijken hier iets op te hebben gevonden. Ze vertegenwoordigen dan een patiënt die een klacht indient tegen de collega met wie een conflict bestaat. Tuchtcolleges merken dan fijntjes op dat tussen de vertegenwoordiger van de patiënt en de aangeklaagde tandarts een zakelijk geschil bestond (Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg te Amsterdam, 2012b). Normaal gesproken kan een tandarts tegen de klager niets doen behalve zorgen dat de klacht wordt afgewezen. Wanneer echter een andere tandarts uit zakelijke motieven een klacht entameert, dan zou, zeker als de klacht onterecht blijkt te zijn, overwogen kunnen worden of het aanzetten tot een klacht niet gezien moet worden als een onrechtmatige daad. In dat geval zou de aangeklaagde tandarts schadevergoeding kunnen vragen, niet bij de patiënt, maar bij de tandarts die de patiënt tot klagen heeft aangezet. In het gewone bedrijfsleven komen dit soort zaken vaker voor. Zo liep er een onderzoek tegen een fabrikant die gebruikers van een forum er toe aangezet zou hebben een concurrent zwart te maken.

Een tweede groep klagers zijn zij die aan de hulpverlener over wie wordt geklaagd een opdracht hebben verstrekt. Hierbij kan worden gedacht aan een arts die een klacht tegen een verpleegkundige indient. Wanneer de tandarts wil klagen over een mondhygiënist aan wie hij een opdracht gegeven heeft, kan dit niet, omdat tegen een mondhygiënist geen tuchtklacht ingediend kan worden. Daar komt mogelijk verandering in, nu de Wet BIG onlangs voor de tweede keer geëvalueerd is en onderzoekers aanbevelen naar tuchtrecht voor mondhygiënisten te kijken.

Een derde groep betreft het bestuur van de instelling waarvoor de betreffende tandarts werkzaam is of waar hij ingeschreven staat. Op dit moment wordt er door deze categorie weinig of niet geklaagd. De gedachte is echter dat naarmate het aantal grote praktijken toeneemt, klachten uit deze groep zullen toenemen. Hier geldt dan wel dat alleen geklaagd kan worden over beroepsmatig handelen of nalaten van een tandarts. Een klacht tegen een ex-werknemer omdat hij er met de kas vandoor is gegaan, behoort

vanzelfsprekend niet tot de mogelijkheden en hoort thuis in het strafrecht.

Ten slotte is ook een (hoofd)inspecteur voor de gezondheidszorg bevoegd tot klagen. Een inspecteur is zonder meer verplicht het Openbaar Ministerie op verzoek in te lichten over een klacht. Daarnaast kan de inspecteur ook uit eigen beweging een klacht doorgeven aan het Openbaar Ministerie. Dit betekent voor de aangeklaagde tandarts dat hem, behalve een tuchtzaak, mogelijk ook een strafzaak boven het hoofd hangt.

Eisen aan het klaagschrift

Een klaagschrift bevat een aantal vaste onderdelen, waaronder de hiervoor besproken klachtgrond. Voldoet de klacht niet aan de eisen, dan kan het tuchtcollege op basis van artikel 5 van het Tuchtrechtbesluit de klager de gelegenheid geven om het manco te herstellen. Het indienen van een tuchtklacht wordt in de tijd beperkt. Een klacht verjaart 10 jaar nadat het handelen of nalaten heeft plaatsgevonden. Klaagt een patiënt over een lange periode van verwaarlozing, dan telt alleen de periode vanaf 10 jaar voor het indienen van de klacht (Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Zwolle, 2012).

Vooronderzoek en raadkamer

Na binnenkomst van een klacht stuurt de voorzitter van het tuchtcollege een afschrift naar de tandarts over wie geklaagd is. Deze kan zich, al dan niet met hulp van een gemachtigde verweren. Een gemachtigde kan een advocaat zijn, maar dit hoeft niet. Na het versturen van de klacht naar de tandarts wordt een vooronderzoek opgestart. Het is opmerkelijk dat het vooronderzoek over meer zaken kan gaan dan alleen de feiten die in de klacht zijn opgenomen (art. 66 Wet BIG). Tijdens het vooronderzoek kan onder meer gekeken worden of partijen het alsnog met elkaar eens kunnen worden en verder kunnen getuigen worden gehoord. Zo nodig kan degene die het vooronderzoek leidt ook een bezoek aan de desbetreffende tandartspraktijk brengen. Dit kan vooral belangrijk zijn als bijvoorbeeld de inspectie klaagt over naleving van de richtlijn van de Werkgroep Infectie Preventie.

Als tijdens het vooronderzoek blijkt dat de klacht afkomstig is van iemand die niet bevoegd is een klacht in te dienen, of het klaagschrift niet voldoet aan de eisen, dan wel de klacht kennelijk ongegrond of van onvoldoende gewicht is, dan kan het college zonder verder onderzoek een eindbeslissing geven (art 66 lid 4 Wet BIG). Dit gebeurt in de raadkamer en heeft als consequentie dat er geen hoorzitting volgt. Een voor de tandarts belangrijk gegeven. Immers, wanneer een klacht zo wordt afgehandeld, hoeft de tandarts niet op een vaak als onaangenaam ervaren hoorzitting te verschijnen en blijft hij gevrijwaard van tuchtmaatregelen. Er wordt relatief vaak in de raadkamer besloten. In 2012 zijn 545 beslissingen gegeven na de hoorzitting en 1.080 in de raadkamer (Tuchtcolleges voor de Gezondheidszorg, 2013).

Wanneer men deze verhouding per tuchtcollege be-

kijkt dan valt op dat het Regionaal Tuchtcollege in Amsterdam relatief vaak een klacht afhandelt in de raadkamer. Ervan uitgaande dat in Amsterdam niet meer kennelijk ongegronde of onbelangrijke zaken worden aangebracht dan in andere regio's, betekent dit feitelijk dat een tandarts die in Amsterdam wordt aangeklaagd een grotere kans maakt dat hem een zitting bespaard blijft dan bijvoorbeeld in Den Haag.

Wanneer is een klacht eigenlijk kennelijk ongegrond of van onvoldoende gewicht? De jurisprudentie zou uitkomst moeten bieden. Een patiënt klaagde over de rekening die 10 euro hoger uitviel dan de prijsopgave. Daarbij stelde hij dat de tandarts niet had gereageerd op een verzoek om het bedrag terug te geven. De tandarts stelde wel degelijk schriftelijk uitleg te hebben gegeven. De klacht werd door het tuchtcollege afgewezen wegens onvoldoende gewicht. De patiënt ging vervolgens in hoger beroep en het Centraal Tuchtcollege verwierp het beroep. In beide gevallen werd over de klacht in de raadkamer beslist (Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg, 2011).

Tuchtzaken betreffen vaak zaken die moeilijk meetbaar zijn, bijvoorbeeld de bejegening. Bovendien verschillen partijen vaak sterk van mening over de ernst van de kwestie. Zaken die een aangeklaagde tandarts misschien als onbelangrijk kwalificeert, kunnen voor de klager en voor de maatschappij heel belangrijk zijn. Daarom is het waarschijnlijk moeilijk om algemene regels te geven voor de zaken die wel ter zitting dienen te komen. Mocht een tandarts menen dat de klacht van onvoldoende gewicht is, dan zou hij er goed aan doen het tuchtcollege expliciet te vragen om over de klacht in de raadkamer te beslissen.

De hoorzitting

Tandartsen kunnen op verschillende manieren reageren op een klacht. Men kan besluiten niet te reageren en bijvoorbeeld niet naar een zitting komen. Formeel of inhoudelijk verweer voeren is een andere mogelijkheid. Uiteraard komt dit laatste het meeste voor. Een patiënt klaagt dat een tandarts iets verkeerd heeft gedaan en de betreffende tandarts laat zien waarom hem niets te verwijten valt. Het zal duidelijk zijn dat dit soort verweren erg afhangen van de situatie. Aangezien tandartsen zich herhaaldelijk óf niet verweren óf vooral formeel verweer voeren, zal in deze bijdrage hier nader op worden ingegaan.

Niet reageren op een klacht

Met de invoering van de Wet BIG is de zitting van tuchtcolleges in principe openbaar geworden. Sterker nog, het Tuchtrechtbesluit bepaalt dat het tuchtcollege 8 dagen van tevoren kenbaar moet maken welke zittingen er zijn (art. 18). Dit betekent dat een tandarts niet alleen de kans loopt medestanders van de patiënt in de zaal tegen te komen, maar ook de pers. Op dit laatste punt zal ingegaan worden in de paragraaf 'Publiciteit en 'trial by media'. Als een besloten zitting al als vervelend wordt ervaren, dan zal het duidelijk zijn dat een publieke zitting voor een verweerder buitengewoon onaangenaam is. Relatief veel

Casus 1. Gevolgen van het niet verschijnen op een hoorzitting

Een tandarts had een inlay geplaatst die binnen korte tijd kapot ging. Tandarts en patiënt kregen een geschil over de vraag of de inlay vervangen dan wel gerepareerd moest worden. De tandarts bleek niet aangesloten bij een klachtenregeling en de patiënt diende een tuchtklacht in. De tandarts verscheen niet ter zitting en het college overwoog: *"Alvorens tot een oordeel over de klacht te komen merkt het college op dat verweerder in zijn reactie op de klacht en op de oproep voor de terechtzitting geen blijkt heeft gegeven dat hij op de hoogte is van aard en strekking van een tuchtrechtelijke procedure waarbij immers het algemeen belang van de kwaliteitsbewaking van de beroepsuitoefening in het geding is. Evenmin heeft hij getoond dat in een dergelijke procedure van hem mag worden verwacht dat hij zich toetsbaar op stelt. Door zonder geldige reden niet te verschijnen ter terechtzitting heeft hij het college de kans ontnomen hem te bevragen over de achtergrond en beweegredenen van het verweten handelen"* (Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Amsterdam, 2011b).

tandartsen reageren om die reden alleen al niet op de uitnodiging van een tuchtcollege voor een hoorzitting. Het komt ook voor dat tandartsen wel een verweerschrift indienen, maar niet op de zitting verschijnen. Op zich is men niet verplicht te verschijnen. Maar het niet verschijnen kan negatief voor een tandarts uitpakken, omdat de hoorzitting het moment is om het verhaal van de klager te ontkrachten. Daarbij komt dat tuchtcolleges het niet-verschijnen ook wel uitleggen als onwil om zich toetsbaar op te stellen (casus 1).

Formeel verweer

Er zijn verschillende redenen om formeel verweer te voeren. Een voor de hand liggende reden is dat het gebeurde te ver in het verleden ligt en de patiënt dus geen klacht had mogen indienen. De mogelijkheid om een klacht in te dienen verjaart immers 10 jaar nadat het feit, waarover geklaagd wordt, heeft plaatsgevonden. Een tweede formeel verweer kan zijn dat de patiënt tegen de verkeerde tandarts een klacht heeft ingediend. Dit verweer slaagt uitsluitend wanneer de verweerder, bijvoorbeeld als werkgever of praktijkeigenaar, zelf niets te verwijten valt. Een derde formeel verweer houdt verband met het *ne bis in idem*-beginsel: de klacht zou niet behandeld moeten worden omdat de patiënt elders, bijvoorbeeld bij een klachtencommissie, al een klacht over hetzelfde onderwerp heeft ingediend. *Ne bis in idem* brengt dan met zich mee dat een tandarts niet 2 keer gestraft kan worden voor hetzelfde vergrijp. Met individuele variaties overwegen tuchtcolleges bij dit verweer: *"Verweerder beriep zich erop dat hij niet tweemaal wegens dezelfde feiten diende te worden veroordeeld en dat dit wel dreigde te gebeuren. Volgens het College verloor hij daarbij uit het oog dat een intern tuchtrecht van een civielrechtelijke rechtspersoon van een geheel andere orde is dan het publiekrechtelijk tuchtrecht zoals geregeld in de Wet BIG en dat deze vormen van*

tuchtrecht zonder probleem naast elkaar kunnen bestaan en kunnen worden toegepast. Om diezelfde reden zag het College geen aanleiding om bij de bepaling van de te op te leggen maatregel rekening te houden met hetgeen door de NMT-instanties was beslist" (Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Groningen, 2005).

Het bevreemdt overigens wel dat de bevindingen van de klachtencommissies van de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde (NMT) en de Associatie Nederlandse Tandartsen (ANT) soms zonder meer worden overgenomen door het tuchtcollege (bijvoorbeeld Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Amsterdam, 2011a). Als daarbij in een vergelijkend onderzoek ook nog de conclusie wordt getrokken dat de toetsingsnormen van het wettelijke tuchtrecht en het verenigingsklachtrecht van de NMT vergelijkbaar zijn, dan kan dit bij tandartsen de indruk wekken dat klachtrecht en tuchtrecht niet veel verschillen (Christiaans-Dingelhoff et al, 2002). Wanneer een tuchtcollege zelfs een maatregel oplegt voor de wijze waarop een tandarts zich tijdens een klachtenprocedure heeft verweerd, dan is dat voor sommige tandartsen maar moeilijk te accepteren (Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Groningen, 2011).

Ten slotte wordt soms een verzoek tot wraking ingediend. Een dergelijk verzoek houdt in dat een lid van het tuchtcollege vervangen zou moeten worden, omdat hij par-

tijdig (vooringenomen) is. Wraking kan ook ingezet worden als vertragingstactiek. Wanneer een tuchtcollege die indruk heeft, kan het college bepalen dat van de wraking verzoekende partij geen nieuw verzoek meer in behandeling zal worden genomen (Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Amsterdam, 2013).

Beoordeling en maatregelen

Een gegrond verklaarde klacht leidt doorgaans tot een maatregel. Deze kan variëren van een waarschuwing tot een doorhaling in het BIG-register (intermezzo 2). In het laatste geval mag een tandarts alleen verrichtingen doen indien voldaan is aan de eisen zoals die ook voor bijvoorbeeld een assistent gelden. Een uitgeschreven tandarts mag ook niet langer de titel tandarts voeren. De toevoeging 'niet praktiserend' is overigens wél toegestaan. Ook het in plaats daarvan voeren van de titel mondhygiënist is niet geoorloofd, omdat deze is voorbehouden aan personen die een opleiding tot mondhygiënist hebben afgerond (opleidingstitelbescherming).

Patiënten zijn regelmatig de mening toegedaan dat in tuchtzaken leden-beroepsgenoten elkaar de hand boven het hoofd houden. Als belangrijk argument daarvoor wordt het grote aantal ongegrond verklaarde klachten genoemd. Een boude stelling die in de praktijk doorgaans niet onderbouwd wordt. Waarom zijn er zoveel ongegrond verklaringen? Een

Intermezzo 2. Maatregelen die door een tuchtcollege kunnen worden opgelegd (Bron: BIG-register)

Waarschuwing

Berisping

Geldboete van ten hoogste € 4.500,00.

Voorwaardelijke schorsing

De schorsing gaat alleen in als de zorgverlener tijdens een proeftijd van maximaal 2 jaar niet aan bepaalde voorwaarden voldoet. Voorbeeld: het tuchtcollege kan eisen dat een tandarts een bijscholingscursus volgt of tijdens een proeftijd niet weer dezelfde fout maakt.

Maatregel: schorsing

De inschrijving van een zorgverlener in het BIG-register kan voor maximaal 1 jaar worden geschorst. Tijdens die periode mag de zorgverlener de titel niet gebruiken en het betreffende beroep niet uitoefenen. De zorgverlener verliest de daaraan verbonden rechten.

Maatregel: schorsing, gevolgd door voorwaardelijke schorsing

De inschrijving van een zorgverlener in het BIG-register kan voor maximaal 1 jaar worden geschorst. Het tuchtcollege kan ook hebben besloten dat aansluitend aan deze schorsing een schorsing onder voorwaarden volgt. Deze zogenoemde 'voorwaardelijke schorsing' gaat alleen in als de zorgverlener tijdens een proeftijd van maximaal 2 jaar niet aan bepaalde voorwaarden voldoet.

Maatregel: gedeeltelijke ontzegging

Bij deze maatregel blijft de zorgverlener wel geregistreerd in het BIG-register, maar mag bepaalde handelingen niet meer verrichten. Voorbeeld: een tandarts mag geen orthodontie meer doen, terwijl hij andere werkzaamheden als tandarts wel mag blijven uitvoeren.

Maatregel: schorsing als voorlopige voorziening

In afwachting van een eventuele beslissing in hoger beroep is een tijdelijke schorsing van de inschrijving van de zorgverlener mogelijk. Deze zogenoemde 'schorsing als voorlopige voorziening' kan alleen opgelegd zijn in combinatie met de maatregel: doorhaling van de inschrijving (in het BIG-register).

Maatregel: doorhaling van inschrijving

Bij deze maatregel wordt de zorgverlener uit het BIG-register geschrapt. De zorgverlener raakt de titel kwijt en mag het beroep niet langer onder die titel uitoefenen. Gebruikt de zorgverlener de titel of de daaraan verbonden rechten toch, dan is hij strafbaar.

Maatregel: Ontzegging van het recht wederom ingeschreven te worden

Wanneer de inschrijving van de zorgverlener tijdens de uitspraak van de tuchtrechter op zijn eigen verzoek is doorgehaald, kan de tuchtrechter aan de zorgverlener de maatregel van ontzegging van het recht wederom ingeschreven te worden opleggen.

mogelijke oorzaak zou kunnen zijn dat er veel onterecht wordt geklaagd. Daarnaast wordt in de literatuur opgemerkt dat het tuchtrecht niet geschikt is voor lichtere gevallen, aangezien bij een gegrondverklaring altijd een maatregel wordt opgelegd. Zou de mogelijkheid bestaan om een klacht gegrond te verklaren zonder het opleggen van een maatregel, dan zou het percentage gegrond verklaarde klachten stijgen (Christiaans-Dingelhoff et al, 2002). Overigens weerhoudt dit bepaalde tuchtcolleges er niet van gegrondverklaringen uit te spreken en toch geen maatregel op te leggen. Mogelijk dat de praktijk zich bij een herziening van de Wet BIG gaat vertalen in wetgeving. Een laatste, doorslaggevend argument tegen de stelling dat beroepsgenoten elkaar in tuchtzaken de hand boven het hoofd houden, volgt uit de samenstelling van de beroepsinstantie. Bij het Centraal Tuchtcollege zijn niet de beroepsgenoten maar de door de minister voorgedragen juristen in de meerderheid. Met als extra argument dat de zo belangrijke voorzittersfunctie zowel regionaal als centraal door een jurist wordt vervuld.

Publiciteit en 'trial by media'

Wanneer de registratie van een tandarts in het BIG-register wordt doorgehaald, wordt dit via het BIG-register en via de pers openbaar gemaakt. Deze publiciteit is een logische consequentie van de maatregel die het tuchtcollege opgelegd heeft. Immers de titel en de bevoegdheid hangen af van de inschrijving in een openbaar register en het publiek moet er op kunnen vertrouwen dat het register actueel is. Daarbij moet men er ook van op aan kunnen dat degenen die in het register staan, nooit wegens zeer ernstig falen door een tuchtcollege de meest verregaande maatregel zijn opgelegd. In die zin draagt deze maatregel bij aan het doel van het tuchtrecht, namelijk kwaliteitsbevordering. Ditzelfde geldt voor een andere vorm van publiciteit, de geanonimiseerde publicatie van uitspraken. Hierdoor is zowel het publiek als de beroepsgroep in staat om te zien waar het tuchtcollege de norm legt. Het is daarom opmerkelijk dat regionale tuchtcolleges slechts 16% van hun uitspraken ter publicatie aanbieden. Voor het Centraal Tuchtcollege ligt dit percentage met 32% aanzienlijk hoger (Tuchtcolleges voor de Gezondheidszorg, 2013).

Bij enkele andere vormen van publiciteit kunnen vraagtekens geplaatst worden. Dit geldt in de eerste plaats de aanwezigheid van de pers tijdens de openbare zitting. Tuchtcolleges maken vooraf bekend welke zaken tijdens een bepaalde zitting behandeld zullen worden. Aangenomen mag worden dat deze service vooral voor de pers van belang is. Of de pers verslag doet van een zitting hangt af van de nieuwswaarde van de zaak. Wanneer de pers vervolgens een verslag van een tuchtzaak geeft, is dit een persoonlijke weergave van de journalist en niet een door het tuchtcollege geautoriseerde weergave. Hierdoor zal de weergave afhangen van de stijl van het betreffende blad. Op zich zou dit niet zo erg zijn, ware het niet dat kranten op een andere wijze anonimiseren dan tuchtcolleges, namelijk door middel van de initialen plus de woonplaats. Zeker wanneer het een tandarts uit een klein dorp betreft

of bijvoorbeeld een mondziekten-, kaak- en aangezichts-chirurg, dan is vrij eenvoudig uit het krantenverslag af te leiden wie het betreft. Dit betekent dat het schandpaaleffect en mogelijk ook de terugloop van de praktijk van een aangeklaagde tandarts grotendeels zal afhangen van zaken die niets van doen hoeven te hebben met de ernst van zijn falen. Zo kunnen tandartsen die tijdens de zogenoemde 'komkommertijd' bij een tuchtcollege moeten verschijnen, zelfs als de klacht ongegrond verklaard wordt, een grotere kans lopen op negatieve publiciteit dan een tandarts tegen wie een klacht gegrond wordt verklaard tijdens bijvoorbeeld een periode waar ander nieuws de aandacht van de pers opeist, bijvoorbeeld een terroristische aanval, een troonswisseling of een rel rond zwarte piet.

Deels geldt dit ook voor een tweede vorm van publiciteit, namelijk de recent ingevoerde verplichte, niet geanonimiseerde publicatie van uitgesproken berispingen. Publicatie van een berisping zal tot doel hebben dat het publiek hierover wordt ingelicht en hieruit zijn conclusies trekt. De kans dat het publiek hiervan kennis neemt zal deels afhangen van de nieuwswaarde van andere gebeurtenissen, dus ook hier zal het effect van publiciteit deels afhangen van toevalligheden. Daarnaast bestaat er een tweede bezwaar. Het systeem van de Wet BIG is dat er maatregelen in opklimmende zwaarte kunnen worden opgelegd. De zwaarste sanctie bestaat dan uit het onmogelijk maken van verdere beroepsuitoefening. Door nu ook een berisping te publiceren kan, afhankelijk van eerder besproken toevalligheden, een lichtere sanctie hetzelfde effect hebben als de zwaarste sanctie en het is de vraag of dit de bedoeling is van het tuchtrecht. Vanuit rechtszekerheid was de oude situatie te verkiezen boven de nieuwe.

Conclusie

In weerwil van wat het publiek gelooft, is een klacht bij een tuchtcollege een serieuze aanslag op de gemoedsrust van een tandarts. Een tandarts doet er goed aan gevolg te geven aan een oproep om voor een tuchtcollege te verschijnen. Mocht hij zich onzeker voelen dan kan hij zich laten bijstaan door bijvoorbeeld een advocaat. Het openbare karakter van het tuchtrecht draagt weliswaar bij aan het ongemak van de aangeklaagde tandarts, maar is te rechtvaardigen vanuit het doel van het tuchtrecht, namelijk kwaliteitsverbetering van de beroepsgroep en het verbeteren of het in stand houden van het vertrouwen dat het publiek heeft in tandartsen. Dit doel van het tuchtrecht zou er mee gediend zijn, wanneer nog vaker dan nu geanonimiseerde uitspraken gepubliceerd en besproken zouden worden in (vak)bladen opdat men weet wat de normen zijn. Daarnaast wordt de kwaliteit van de beroepsgroep en het vertrouwen van het publiek in de beroepsgroep gediend door een correctie van degenen die de normen overtreden. Recent zijn steeds meer elementen van 'trial by media' in het tuchtrecht geslopen. Vanwege de grote invloed van toevalligheden op het effect van de klacht op de aangeklaagde tandarts, kan men vragen stellen bij het rechtvaardigheidsgehalte van deze elementen.

Literatuur

- * Brands WG, Ven JM van der, Eijkman MAJ. Tandheelkunde en gezondheidsrecht 1. De zorginhoudelijke professionele standaard. Ned Tijdschr Tandheelkd 2013; 120: 212-215.
- * Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg. Uitspraak onder nummer c2010.240, 19 april 2011. Den Haag: Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg, 2011. ECLI:NL:TGZCTG:2011:YG1055.
- * Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg. Uitspraak onder nummer c2012.444, 10 september 2013. Den Haag: Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg, 2013. ECLI:NL:TGZCTG:2013:99.
- * Christiaans-Dingelhoff I, Brands WG, Eijkman MAJ, Hubben JH. De tandarts in de tuchtrechtspraak. Lelystad: Koninklijke Vermande, 2002.
- * Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Amsterdam. Uitspraak onder nummer 2011/101T, 8 november 2011. Amsterdam: Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg, 2011a. ECLI:NL:TGZRAMS:2011:YG1481.
- * Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Amsterdam. Uitspraak onder nummer 2010/292T, 31 mei 2011. Amsterdam: Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg, 2011b. ECLI:NL:TGZRAMS:2011:YG1144.
- * Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Amsterdam. Uitspraak onder nummer 2010/355T, 12 juni 2012. Amsterdam: Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg, 2012a. ECLI:NL:TGZRAMS:2012:YG2125.
- * Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Amsterdam. Uitspraak onder nummer 2010/334T, 24 juli 2012. Amsterdam: Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg, 2012b. ECLI:NL:TGZRAMS:2012:YG2262.
- * Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Amsterdam. Uitspraak onder nummer 2011/006T, 26 februari 2013. Amsterdam: Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg, 2013. ECLI:NL:TGZRAMS:2013:YG2691.
- * Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Groningen. Uitspraak 17 januari 2005. Nederlands Tandartsenblad 16, 23 september 2005.
- * Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Groningen. Uitspraak onder nummer T2009-08, 15 augustus 2011. Groningen: Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg, 2011. ECLI:NL:TGZRGRO:2011:YG1280.
- * Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Zwolle. Uitspraak onder nummer 016/2012, 22 november 2012. Zwolle: Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg, 2012. ECLI:NL:TGZRZWO:2012:YG2435.
- * Tuchtcolleges voor de Gezondheidszorg en het College van Medisch Toezicht. Jaarverslag 2012. Den Haag: Tuchtcolleges voor de Gezondheidszorg en het College van Medisch Toezicht, 2013.

Summary

Dentistry and healthcare legislation 9. The dentist and the disciplinary court case

Disciplinary law can be seen as an element in the system that protects the quality of dental care and in that way helps to maintain the high level of trust which the public has in the profession. A disciplinary court case is regarded by dentists as very taxing. This is in part a result of unfamiliarity with the procedure. The procedure is also feared because of the publicity it attracts. The publicity is partly inherent in the goal of the disciplinary law. To some extent the publicity seems to be taking on the character of 'trial by media'. Questions can be raised with respect to this latter development, regarding, for example, the use of anonymity by journalists; the impact of publication, which is partially dependent on other news-worthy events; and the impact of the publication of reprimands versus the most severe sanction.

Bron

W.G. Brands¹, J.M. van der Ven², M.A.J. Eijkman³

Uit ¹de Tandartsenpraktijk Apeldoornseweg in Vaassen, ²de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde en ³de afdeling Conserverende en Preventieve Tandheelkunde van het Academisch Centrum voor Tandheelkunde Amsterdam

Datum van acceptatie: 25 november 2013

Adres: mr. dr. W.G. Brands, Lange Grafte 33, 7321 ZC Apeldoorn
wbrands1@kpnmail.nl